

6 september 2020, drieëntwintigste zondag door het jaar, jaar A

**Lezingen: Eerste lezing: Ez. 33,7-9
 Tweede lezing: Rom. 13, 8-10
 Evangelie: Mt. 18, 15-20**

Homilie

Lieve mensen,

De teksten van vandaag gaan allemaal over het liefhebben van onze naasten. Het is gemakkelijk dat Jezus al ons handelen in de wereld heeft samengevat onder dat ene principe: "Heb je naaste lief als jezelf". Paulus zegt het in de epistellezing van vandaag (uit Romeinen 13) nog eens met andere woorden: "Liefde vervult de gehele wet".

Dat principe, in vijf of zes woorden samengevat, is gemakkelijk te onthouden. Hoe duidelijk dat ook is, het is natuurlijk wel moeilijker om te doen. Je kunt zeggen: schitterend, een wereld vol liefde, daar wordt de wereld zeker mooier van. Dat is absoluut waar, maar als je kijkt naar hoe de Bijbel het concreet invult, wordt het al wat moeilijker.

De andere twee lezingen van deze zondag, die van de profeet Ezechiël, en die uit het evangelie naar Matteüs, geven een heel concrete toepassing van "Bemint elkander". Die lezingen gaan er namelijk over dat je mensen die op het verkeerde pad zijn geraakt, ernstig moet toespreken. De tekst uit Ezechiël gaat over het mensen waarschuwen voor Gods oordeel, en de tekst uit Matteüs over hoe je je in de parochie moet gedragen ten opzichte van mensen die zich op één of andere manier misdragen. Beide teksten zeggen: doe je mond open tegen mensen die verkeerde dingen doen. Zeg hen de waarheid!

Laten we eerlijk toegeven: voor velen onder ons is dat een groot probleem. Mensen aanspreken op hun verkeerde levenswandel? Sommigen van ons gaat dat misschien gemakkelijk af, maar voor anderen (onder wie ikzelf) is dat toch allerminst evident. Om allerlei redenen. Bijvoorbeeld: het gaat in tegen onze volksaard, om zo 'uitgesproken' te zijn, of tegen hoe wij zelf in elkaar zitten als persoon. En ook: je riskeert het natuurlijk om lelijke woorden terug te krijgen. ("Waar bemoei je je mee?" "Alsof uw eigen leven zo goed is". "Beterweter!", enzovoort). Ja, profeten, oftewel mensen die andere mensen 'de levieten aanzeggen', die de vinger op de wonde leggen, die zeggen waar het op staat, die zijn nooit populair geweest.

Een diepere reden om niet zo snel mensen aan te spreken op verkeerd gedrag is de vraag: wat is nu eigenlijk goed gedrag? Weten wij dat zelf wel? In vroegere tijden leken de zaken veel simpeler, wat goed gedrag was en wat niet. Bijvoorbeeld: niet samenwonen voor het huwelijk, geen misvieringen overslaan, de juiste gazetten en tijdschriften lezen, op die ene politieke partij stemmen en onder geen beding op een andere, etc. In onze meer individualistische tijd wordt er van uit gegaan dat ieder toch zelf maar moet weten wat hij/zij doet. Wie zegt dat je zelf de waarheid in pacht hebt? Wie weet nu wat echt goed voor je is, en voor de ander? Kortom: het onderscheid tussen 'goed' en 'kwaad' is in onze eigen beleving vaak vervangen door vele tinten grijs.

Daar staan we dan met onze Bijbelse opdracht. Wat doen we als we de Bijbel hierin toch volledig serieus willen nemen? Goed, je kunt de boodschap wat relativëren. De Bijbel gaat niet over één nacht ijs. Zo kun je je voorstellen dat Ezechiël het heel specifiek heeft over mensen die qua geloof en levenswandel al ver zijn afgedwaald. Over mensen die een weg zijn ingeslagen, die zéér schadelijk is voor henzelf als persoon. En in lezing van Matteüs is een meer gedetailleerde beschrijving te vinden voor hoe je mensen weer terug op het rechte pad wil krijgen, en extra aandacht wordt hier besteed aan de privacy van de overtreder: je moet mensen eerst onder vier ogen aanspreken op hun handelen, dan pas iemand erbij halen enzovoorts. Kortom, de soep lijkt niet zo heet te worden gegeten als ze wordt opgediend.

Maar toch bevredigt dat niet helemaal. Misschien zijn we ook wat kwijtgeraakt. Ik moest bij het schrijven van deze overdenking denken aan de beroemde speech die Greta Thunberg gaf bij de Verenigde Naties, waarin ze regeringsleiders de mantel uitveegde: “How dare you!” (“Hoe durven jullie”). Ze kreeg daarop veel kritiek, maar anderzijds was het ook zeer verfrissend, en zette het je aan het denken. Greta was verontwaardigd over dat haar generatie een aarde zou erven die behoorlijk aangetast was, en zonder krachtdadig ingrijpen zou zelfs de mensheid in gevaar zijn. De afgelopen jaren, met smeltende ijskappen, steeds extremere hittegolven en bosbranden op veel plekken, en niet te vergeten de covid-19 pandemie, lijken Greta gelijk te geven. Het was geen leuke boodschap, en je voelt je verongelijkt (“Dat ligt toch niet aan mij?”) maar de wereld heeft mensen nodig die de waarheid durven zeggen.

En dan neem ik u weer mee, tot aan het begin van de lezing. “Heb je naaste lief als jezelf”. Wanneer moet je nu eigenlijk mensen aanspreken? Ik zou zeggen, dat de toetssteen het beginsel van de liefde is. Als je het gevoel hebt: ik wil dit eigenlijk niet zeggen, het kost mij moeite om te zeggen, het doet mij zelfs pijn om dit te zeggen, niet alleen om mijzelf, maar ook om de ander, maar toch moet ik deze mens waarschuwen voor zijn/haar gedrag. Zoals (een Bijbels beeld) een vader of moeder een kind corrigeert, dat iets verkeerd doet, niet uit geldingsdrang, ongeduld of irritatie, maar uit oprechte bezorgdheid. Omdat je ziet dat een bepaald gedrag tot schade en schande leidt.

De Amerikaanse christelijke schrijver Bill Hybels legde in zijn boek “Wie Je Bent Als Niemand Kijkt” uit, dat je twee soorten liefde hebt. De ene is de “tedere liefde”, en de andere is de “onverzettelijke liefde”. De ene spreekt zoete woorden, koestert en verzorgt; de ander spreekt mensen direct aan, is soms ‘hard’ in woorden en daden, maar wordt altijd geïnspireerd door een diepe liefde. Daarom “berokkent de liefde mensen geen enkel kwaad”, zoals Paulus het zegt in de epistellezing van vandaag.

Misschien hebben we vandaag de dag wat meer van die onverzettelijke liefde nodig.

Marcel Pool